

Naukowe *curriculum vitae* bpa prof. dra hab. Romana Pindla

ks. Piotr Góra¹

 <https://orcid.org/0000-0002-0781-204X> piotrgora@icloud.com

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie <https://ror.org/0583g9182>

Biskup Roman Pindel urodził się 18 listopada 1958 roku w Oświęcimiu jako syn Jakuba i Rozalii z domu Englert. Szkołę podstawową ukończył w Wadowicach w 1973 roku, a maturę uzyskał po zakończeniu nauki w klasie matematyczno-fizycznej w Liceum Ogólnokształcącym w Andrychowie w 1977 roku. W tym samym roku wstąpił do Krakowskiego Seminarium Duchownego i rozpoczął zasadnicze studia teologiczne.

Tytuł magistra uzyskał w 1983 roku w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przedstawiając pracę *Paralele między Janem a Jezusem w Ewangelii Dzieciństwa Łukasza*. W tym samym roku, po przyjęciu święceń prezbiteratu, rozpoczął pracę duszpasterską jako wikariusz w parafii Kozy, a od 1985 roku w parafii Raclawice. W 1986 roku został skierowany na dalsze studia, a równocześnie do pracy w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

W 1988 roku obronił pracę licencjacką pt. *Elementy wspólnotowości Wieczery Pańskiej w ujęciu św. Pawła*, a w 1990 roku – rozprawę doktorską zatytułowaną *Chrystus jako Arcykapłan współczujący według Listu*

---

¹ **Ks. dr Piotr Góra** – kapłan diecezji bielsko-żywieckiej, dr teologii, kapłan i sekretarz bpa prof. dra hab. Romana Pindla.

do Hebrajczyków. Zarówno praca magisterska, licencjacka, jak i doktorska, pisane były pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Tomasza Jelonka.

W swoich badaniach naukowych ks. dr Roman Pindel koncentrował się na dorobku pisarskim Pawła Apostoła oraz na jego wpływie na myśl teologiczną Kościoła. Pierwsze rezultaty badań oraz propozycje dydaktyczne zawarł w podręczniku zatytułowanym: *Aby zrozumieć Pawła. Wprowadzenie i wdrożenie w lekturę Listów Pawłowych*, który miał dwa wydania (1999, 2004). Ten sam kierunek badań i popularyzacji – obok licznych artykułów – zawierają kolejne publikacje książkowe: *Od ewangelizacji do wspólnoty* oraz *Turcja śladami Apostoła Pawła i chrześcijaństwa pierwszych wieków*. Rozprawa habilitacyjna *W obronie prawdy Ewangelii. Analiza literacko-retoryczna Ga 1, 11–2, 21* (Kraków 2001) stanowi rezultat zastosowania jednej z nowszych metod w egzegezie, którą jest analiza literacko-retoryczna. Monografia ta wyraża szersze zainteresowania jej autora nowymi metodami w egzegezie, zwłaszcza w odniesieniu do myśli Pawła Apostoła.

Kolokwium habilitacyjne na podstawie dorobku naukowego (6 książek, 12 artykułów naukowych i 14 popularnonaukowych) oraz wspomnianej rozprawy odbyło się 16 października 2001 roku. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie), ks. prof. dr hab. Jan Kanty Pytel (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz s. dr hab. Ewa Józefa Jezierska OSU (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu). Zatwierdzenie stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie biblistyki przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną miało miejsce 17 grudnia 2001 roku.

Do uzyskania tytułu naukowego profesora ks. dr hab. Roman Pindel przedstawił rozprawę pod tytułem *Magia czy Ewangelia. Konfrontacja głosicieli Ewangelii ze światem magicznym w ujęciu Dziejów Apostolskich* (Kraków 2003), do której dołączył 8 publikacji książkowych oraz 19 artykułów naukowych. Recenzentami dorobku byli ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski i ks. prof. dr hab. Bogdan Poniży. Tytuł profesora został mu nadany 30 maja 2005 roku, a stanowisko profesora zwyczajnego objął 11 stycznia 2012 roku.

Bp Roman Pindel, już po uzyskaniu tytułu profesora, opublikował 20 książek i ponad 70 artykułów naukowych z zakresu biblistyki, nie

wliczając w to publikacji popularnonaukowych uwzględnionych w poniższym wykazie. W ostatnim czasie, zarówno na potrzeby wykładów akademickich w okresie pandemii, jak i dla szerszego grona odbiorców udostępnił liczne podcasty dotyczące poszczególnych ksiąg biblijnych oraz tematów biblijnych. Można ich posłuchać na platformie YouTube.

Bp prof. dr hab. Roman Pindel od 1 października 1986 był zatrudniony na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, najpierw w Katedrze Teologii i Informatyki Biblijnej na stanowisku asystenta, a od 1992 roku – adiunkta. 22 lutego 2002 roku został kierownikiem Katedry Hermeneutyki Biblijnej i Judaistyki. Najważniejsze obszary jego badań naukowych to życie i pisma Pawła Apostoła, hermeneutyka, a zwłaszcza nowe metody badania Pisma Świętego, w tym analiza retoryczna w jej trzech nurtach. Cały czas interesował się proforystyką oraz metodami upowszechniania bogactwa słowa Bożego w Kościele.

Bp Roman Pindel prowadził zajęcia z wielu przedmiotów biblijnych, najpierw w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, następnie na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II. Były one przeznaczone zarówno dla przygotowujących się do kapłaństwa, jak i siostr zakonnych oraz studentów świeckich. Okazyjnie przedmioty biblijne wykładał także na Wydziale Historii Kościoła i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, w Seminarium Ojców Redemptorystów, Ojców Reformatów i w Międzywydziałowym Wyższym Instytucie Katechetycznym w Krakowie. Przez dziewięć lat (1995–2004) prowadził zajęcia w Karmelitańskim Studium Duchowości oraz upowszechniał wiedzę biblijną dla studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

Bp prof. dr hab. Roman Pindel z naukowymi referatami występował nie tylko w Polsce, lecz także za granicą – w Wiedniu, w odbywającym się co dwa lata *Colloquium Biblicum* (Bibliści Europy Środkowoschodniej), w Bochum (Niemcy) w ramach współpracy naukowej tamtejszego Wydziału Teologicznego z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie, a później na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie oraz w Preszowie (Słowacja) w ramach współpracy z Wydziałem Teologicznym Grekokatolickim i w Wyższym Seminarium Duchownym w Brzuchowicach k. Lwowa (Ukraina).

Z organizacyjnych osiągnięć bpa Romana Pindla należy wymienić organizację, wraz z Katedrą Teologii i Informatyki Biblijnej, wykładów otwartych: „Biblia w kulturze świata”. Prowadzona zaś przez niego Katedra Hermeneutyki Biblijnej i Judaistyki przygotowywała przynajmniej raz do roku spotkania naukowe podejmujące zagadnienia aktualne dla biblistyki i Kościoła, w tym nowe dokumenty Papieskiej Komisji Biblijnej. Nie brakło także tematów biblijnych, ujmowanych w przestrzeni badań interdyscyplinarnych. Katedra Hermeneutyki Biblijnej i Judaistyki w 2008 roku rozpoczęła wydawanie kolejnych tomów własnej serii *Hermeneutica et Judaica*, które ukazują się do dziś, redagowane wspólnie z ks. Sylwestrem Jędrzejewskim SDB.

Bp prof. dr hab. Roman Pindel w latach 1994–2023 wypromował 48 magistrów oraz następujących doktorów teologii:

1. Wiesław Kic, *Misja macedońska Pawła Apostoła w świetle źródeł archeologicznych* (2004);
2. Anna Bąk, *Perswazyjna funkcja cytatów i aluzji przywołanych z Księgi Izajasza w 1 Kor 1, 18–3, 4* (2010);
3. Maria Miduch, *Apokaliptyka żydowska wobec zburzenia świątyni w Jerozolimie. Koncepcja eschatologii w żydowskich apokalipsach (70–130 r. po Chr.)* (2012);
4. Borys Chilko, *Paradygmat wiary wspólnoty chrześcijańskiej w Rzymie. Analiza retoryczno-literacka Rz 1, 8–15* (2013);
5. Michał Zmuda, *Szawel historii a Paweł kanonu. Możliwość egzegezy kanonicznej w kontekście osiągnięć metody historyczno-krytycznej* (2015);
6. Tomasz Białoń, *Wierzyć w Chrystusa i cierpieć dla Niego według Listu do Filipian* (2022);
7. Piotr Kosakowski, *Chrystus jako Baranek w Apokalipsie a wizja niebieskiego Jeruzalem w sztuce* (2023).

Bp prof. dr hab. Roman Pindel został członkiem Stowarzyszenia Biblistów Polskich niedługo po tym, jak zostało ono powołane do istnienia. Należy też do Polskiego Towarzystwa Teologicznego. Współtworzył i pracował przez kilka lat w Komisji Teologicznej przy Krajowym Zespole Koordynacji Odnowy w Duchu Świętym. Od 2002 do 2009 roku był członkiem redakcji czasopisma naukowego „Polonia Sacra”

i członkiem redakcji półrocznika „Verbum Vitae”, a od 2009 roku został członkiem *advisory board* czasopisma „The Biblical Annals”, okazjonalnie był recenzentem artykułów do czasopisma „Studia Warmińskie” i wniosków składanych w Narodowym Centrum Nauki.

Do momentu przejścia na emeryturę – 22 lutego 2024 roku – pracę na uczelni bp Roman Pindel łączył z innymi obowiązkami. Od 15 sierpnia 2004 roku pełnił funkcję ojca duchownego w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Krakowskiej, a w latach 2011–2013 był rektorem tegoż seminarium. 3 września 2013 roku został wybrany przewodniczącym Konferencji Rektorów Seminariów Duchownych Diecezjalnych i Zakonnych w Polsce. 16 listopada 2013 roku papież Franciszek mianował go biskupem diecezji bielsko-żywieckiej. Świecenia biskupie przyjął 6 stycznia 2014 roku w katedrze św. Mikołaja w Bielsku-Białej, wybierając za zawołanie biskupie słowa św. Pawła Apostoła z Listu do Filipian: „Verbum vitae continentes” („Trzymajcie się mocno słowa życia”).

Publikacje naukowe i popularnonaukowe do 2024 roku

Książki

1. *Kapłaństwo w Biblii*, Kraków 1992 (Biblia dla Wszystkich).
2. *Turcja. Śladami Apostoła Pawła i chrześcijaństwa pierwszych wieków*, Kraków 1994 (Biblia dla Wszystkich).
3. *Spotkania nad Biblią*, Kraków 1994.
4. *To co z Ducha Świętego. Egzegeza wybranych tekstów Nowego Testamentu*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 1997 (Skrypty Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie).
5. *Proroctwa nie lekceważcie, wszystko badajcie. Objawienia prywatne w świetle słowa Bożego*, Wydawnictwo M, Kraków 1998.
6. *Aby zrozumieć Pawła. Wprowadzenie i wdrożenie w lekturę Listów Pawłowych*, Wydawnictwo UNUM, Kraków 1999 (Pomoce Naukowe, 1).
7. *Od ewangelizacji do wspólnoty. Komentarz do Pierwszego Listu do Koryntian*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2000.

8. *W obronie prawdy Ewangelii. Analiza literacko-retoryczna Ga 1, 11–2, 21*, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2001.
9. *Uzdrowienie przez słowo Boże*, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2002.
10. *By nie zapomnieć o najważniejszym. Misja uczniów Jezusa w ujęciu Ewangelii św. Łukasza*, Wydawnictwo św. Stanisława, Kraków 2002.
11. *Magia czy Ewangelia. Konfrontacja głosicieli Ewangelii ze światem magicznym w ujęciu Dziejów Apostolskich*, Wydawnictwo Rafael, Kraków 2003.
12. *Czy znasz jej obraz? 31 spotkań biblijnych z Maryją*, Wydawnictwo Rafael, Kraków 2003.
13. *Aby dobrze wyjść z rodziną... I to nie tylko na zdjęciu. Biblijne spojrzenie na problemy małżeństwa i rodziny*, IW Jeruzolima, Poznań 2004.
14. *Życie wspólnoty w świetle słowa Bożego*, Kraków 2004.
15. *Aby zrozumieć Pawła. Wprowadzenie i wdrożenie w lekturę Listów Pawłowych*, Wydawnictwo UNUM, wyd. 2, Kraków 2004.
16. *Naśladować Chrystusa-Sługę*, Wydawnictwo Salwator, Kraków 2007.
17. *Poznać Pawła Apostoła. Lektura wybranych fragmentów Dziejów Apostolskich i Listów św. Pawła*, Wydawnictwa św. Stanisława, Kraków 2008.
18. *Sztuka zarządzania sobą*, Wydawnictwo Salwator, Kraków 2008.
19. *Kapłan. Pasjonat i specjalista od kontaktu z Bogiem*, Wydawnictwo Salwator, Kraków 2010.
20. *Mowy obronne Pawła w Dziejach Apostolskich. Analiza retoryczna Dz 24 i 26 w kontekście współczesnych zastosowań retoryki w bibliistyce*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012.

Artykuły naukowe i rozdziały

1. *Wspólnototwórczy charakter Wieczery Pańskiej według Pierwszego Listu do Koryntian*, „*Analecta Cracoviensia*” 21–22 (1989–1990), s. 271–284.
2. *Chrystus Arcykapłan wobec doświadczeń ludu według Listu do Hebrajczyków*, „*Analecta Cracoviensia*” 25 (1993), s. 375–390.

3. *Obraz kapłaństwa w Liście do Hebrajczyków*, [w:] *Pastores dabo vobis. Sympozjum. Posynodalna adhortacja apostołska Ojca Świętego Jana Pawła II o formacji kapłanów we współczesnym świecie*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 1994, s. 27–44.
4. *O model rozwoju idei Ciała Chrystusa u świętego Pawła*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 47 (1994) nr 3, s. 188–196, <https://doi.org/10.21906/rbl.764>.
5. *New Age z biblijnego punktu widzenia*, [w:] *New Age. Pseudoreligia*, red. S. Dobrzański, Wydawnictwo UNUM, Kraków 1994, s. 71–77.
6. *Model ustanowienia czy przewyciężenia kryzysu rozwoju (Dz 6, 1–7)?*, „Analecta Cracoviensia” 27 (1995), s. 263–282.
7. *Czy Biblia głosi reinkarnację?*, [w:] *Reinkarnacja. Fakt czy urojenie?*, red. S. Dobrzański, Wydawnictwo UNUM, Kraków 1995, s. 87–101.
8. *Krzyż w Biblii – od narzędzia kary i znaku hańby do narzędzia zbawienia i sposobu uwiarygodnienia chrześcijanina*, [w:] *Teologia krzyża w ujęciu ekumenicznym*, red. Z. Kijas, Kraków 1994, s. 13–26.
9. *Głoszenie Ewangelii w kontekście praktyki i myślenia magicznego na podstawie Dz 8, 4–13*, „Analecta Cracoviensia” 28 (1996), s. 313–328.
10. *Początek Pierwszej Wyprawy Apostoła Pawła*, „Polonia Sacra” 2 (1998) nr 1, s. 203–226.
11. *Gminy żydowskie Macedonii i Achai na szlaku Pawła Apostoła*, „Polonia Sacra” 3 (1998) nr 2, s. 115–126.
12. *Ujęcia oparte na tradycji*, [w:] *Z badań nad Biblią. Prace Katedry Teologii i Informatyki Biblijnej Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej*, Kraków 1998, s. 47–64.
13. *Obraz ojca w przypowieści o synu marnotrawnym (Łk 15, 11–32)*, „Analecta Cracoviensia” 30–31 (1998–1999), s. 261–274.
14. *Gatunek retoryczny i dispositio Listu do Galatów*, „Polonia Sacra” 6 (2000) nr 1, s. 183–208.
15. *Małoazjatyckie gminy żydowskie związane z działalnością Pawła Apostoła*, [w:] *Z badań nad Biblią. Prace Katedry Teologii*

- i Informatyki Biblijnej Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej*, Kraków 2001, s. 71–95.
16. *List do Galatów w świetle niektórych analiz struktury literackiej*, „Polonia Sacra” 5 (2001) nr 9, s. 315–334.
  17. *Retoryka Pawła w świetle Listów do Koryntian*, „Polonia Sacra” 5 (2001) nr 8, s. 69–90.
  18. *Epistolografia w interpretacji Listu do Galatów*, [w:] *Duch i Oblubienica mówią: Przyjdź, Księga Pamiątkowa dla Ojca Profesora Augustyna Jankowskiego OSB w 85. rocznicę urodzin*, opr. W. Chrostowski, Warszawa 2001, s. 336–345.
  19. *Charakter narracyjny Ga 1, 13–2, 14*, „Polonia Sacra” 11 (2002) nr 2, s. 269–290.
  20. *Pawłowy egzorzycyzm w Filippi (Dz 16, 16–21)*, [w:] *Z badań nad Biblią*, z. 4, Kraków 2002, s. 165–174.
  21. *Aktualizacja według Dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej Interpretacja Biblii w Kościele*, [w:] *Z badań nad Biblią*, z. 5, Kraków 2002, s. 9–26.
  22. *Pawłowa mowa obronna. Analiza retoryczna Dz 24, 10b–21*, „Polonia Sacra” 12 (2003) nr 1, s. 295–307.
  23. *Interpretacja przypowieści o synu marnotrawnym w polskim kaznodziejstwie (1945–2000)*, „Verbum Vitae” 3 (2003) nr 1, s. 233–253.
  24. *Nowa retoryka w ujęciu Chaima Perelmana oraz Lucie Olbrechts-Tyteca w kontekście badania tekstu biblijnego*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 36 (2003) z. 2, s. 414–436.
  25. *Biblijne korzenie duchowości Edyty Stein*, [w:] *Światłość w ciemności. V Karmelitański Tydzień Duchowości ze św. Teresą Benedyktą od Krzyża (Edytą Stein) 6–9 maja 2002*, red. J. Gogoła, Kraków 2003, s. 17–46 (Karmel Żywy, 5).
  26. *Czy Jan Paweł II uwzględni feministyczne podejście w interpretacji tekstu biblijnego?*, „Polonia Sacra” 13 (2003) t. 2, s. 281–297.
  27. *Orędzie z La Salette w świetle Biblii*, „Studia Saletyńskie” 3 (2003), s. 197–211.
  28. *Po śladach Pawła w Grecji*, „Theologos. Teologická revue GkBF v Prešove” 5 (2003) nr 2, s. 25–42.

29. *Eucharystia lekarstwem chorych*, [w:] *Chrystus – Eucharystia źródłem nadziei. Materiały z XXXIV sympozjum katechetycznego Międzypokonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego*, red. A. E. Klich, Kraków 2004, s. 65–78.
30. *Proklamowanie Chrystusa Ukrzyżowanego (Ga 3, 1–5)*, [w:] *Jezus Chrystus wczoraj i dziś, ten sam także i na wieki*, Kraków 2004, s. 353–366 (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie Wydział Teologiczny. Studia, 8).
31. *Plagi egipskie w analizie retorycznej*, [w:] *Słowo pojednania, Księga Pamiątkowa dla ks. M. Czajkowskiego*, red. J. Warzecha, Warszawa 2004, s. 57–63.
32. *Pawłowa argumentacja z Pism*, [w:] *Z badań nad Biblią*, z. 8, Kraków 2004, s. 43–58.
33. „*Słuchaj Izraelu...*” (Pwt 6, 4) – czyli słuchać, aby kochać, „*Polonia Sacra*” 14 (2004) t. 1, s. 245–255,
34. *Was haben Jerusalem, Athen und Brüssel gemeinsam? Über die drei Arten der rhetorischen Analyse hinsichtlich des Hebräerbriefes*, „*Analecta Cracoviensia*” 36 (2004), s. 261–280,
35. *O chrześcijańskie rozumienie trzeźwości*, „*Polonia Sacra*” 15 (2004) t. 2, s. 227–254,
36. *Wierzący z Abrahamem. Analiza struktury literackiej tekstu Ga 3, 6–9*, [w:] „*Żyjemy dla Pana*” (Rz 14, 8). *Studia ofiarowane s. prof. Ewie J. Jezierskiej OSU*, red. W. Chrostowski, Warszawa 2006, s. 305–318 (Rozprawy i Studia Biblijne, 23).
37. „*Da gingen ihnen die Augen auf und sie erkannten ihn*”. *Die Analyse Lk 24, 13–35 und die Wirkungsgeschichte anhand der Werke Rembrandts van Rijn*, „*Analecta Cracoviensia*” 37 (2005), s. 261–280.
38. *Granice wolności w odniesieniu do ciała według 1 Kor 6, 12–14*, „*Polonia Sacra*” 16 (2005) t. 1, s. 243–260,
39. *Mowa na Areopagu w ujęciu św. Łukasza i Jana Pawła II. Analiza Dz 17, 16–34 oraz Wirkungsgeschichte*, „*Polonia Sacra*” 17 (2005) t. 2, s. 167–196.
40. *Obecność Pana w Eucharystii według tekstów jej ustanowienia*, [w:] *Eucharystia na ołtarzu świata*, red. S. Koperek [i in.], Kraków 2006,

- s. 133–172 (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie Wydział Teologiczny. Studia, 14).
41. *Podstawy biblijne listu apostołskiego Mane nobiscum, Domine*, [w:] *Eucharystia na ołtarzu świata*, red. S. Koperek [i in.], Kraków 2006, s. 215–221 (Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie Wydział Teologiczny. Studia, 14).
  42. *Motywy kultu w 1 Kor 6, 19–20*, [w:] *Sväté Písmo a Boží kult. Zborník z konferencie s medzinárodnou účasťou*, zost. P. Fedor, Svit 2006, s. 59–72 (Katolícke Biblické Dielo, 20).
  43. *Dobre duchy posłane na pomoc człowiekowi według Dziejów Apostolskich*, [w:] *Aniołowie w paulińskiej tradycji i pobożności*, red. A. Chrapkowski, Kraków 2006, s. 51–68.
  44. *Biblia a retoryka*, [w:] *Język Biblii a język współczesny*, Kraków 2006, s. 33–48.
  45. *Aby wyrazić zło grzechu. Funkcja cytatu Rdz 2, 24 w argumentacji tekstu 1 Kor 6, 15–17*, „Polonia Sacra” 18 (2006) nr 1, s. 287–302.
  46. *Biblia między oknem a lustrem. Wykorzystanie metod naukowej egzegezy do lektury duchowej*, „Polonia Sacra” 19 (2006) nr 2, s. 237–249.
  47. *Wierzący z Abrahamem. Analiza struktury literackiej tekstu Ga 3, 6–9*, [w:] „Żyjemy dla Pana” (Rz 14, 8). *Studia ofiarowane s. prof. Ewie J. Jezierskiej OSU*, red. W. Chrostowski, Warszawa 2006, s. 305–318 (Rozprawy i Studia Biblijne, 23).
  48. *Paralelizm oparty na polu semantycznym w Księdze Syracha 24, 12–17*, „Analecta Cracoviensia” 38–39 (2006–2007), s. 313–332.
  49. *Magia w Biblii*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 11, Lublin 2006, s. 798–800.
  50. *Kto jest przeklęty z powodu Prawa?*, [w:] *Verbum Caro factum est. Księga Pamiątkowa dla Księdza Profesora Tomasza Jelonka w 70. rocznicę urodzin*, red. R. Bogacz, W. Chrostowski, Warszawa 2007, s. 402–417.
  51. *Świat autorów biblijnych na przykładzie Syr 24, 12–14*, „Polonia Sacra” 20 (2007) nr 1, s. 295–318.
  52. *O potrzebie ekskultuacji w procesie inkultuacji*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 60 (2007) nr 4, s. 245–252, <https://doi.org/10.21906/rbl.378>.

53. *Naturalny język semantyczny jako narzędzie ekskulturacji. Ocena propozycji Anny Wierzbickiej w kontekście postulowanej inkulturacji*, „*Analecta Cracoviensia*” 40 (2008), s. 297–308.
54. *Dialog Biblii z kulturą w perspektywie katolickiej. Od Vaticanum II do dokumentu Interpretacja Biblii w Kościele*, [w:] *Biblia i kultura – dialog czy konflikt?*, red. R. Pindel, S. Jędrzejewski, Kraków 2008, s. 19–35 (*Hermeneutica et Judaica*, 1).
55. *Słudzy słowa Bożego*, [w:] *Usłyszeć słowo Boże – żywe i ostrzejsze niż miecz. Materiały z XXXVIII Sympozjum Katechetycznego Międzyzakonnego Wyższego Instytutu Katechetycznego w Krakowie (1 marca 2008 r.)*, red. S. A. E. Klich OSU, Kraków 2008, s. 47–58.
56. *Geneza i perspektywy Roku św. Pawła*, [w:] „*Przekonywał ich o Chrystusie*”. *Paweł – apostoł i wojownik Chrystusa*, red. R. Pindel, S. Jędrzejewski, Kraków 2008, s. 9–22 (*Hermeneutica et Judaica*, 2).
57. *Dlaczego mamy być miłosierni?*, [w:] *Szkoła miłosierdzia świętej Faustyny i Jana Pawła II. Referaty z III Międzynarodowego Kongresu Apostołów Bożego Miłosierdzia*, red. F. Ślusarczyk, Kraków 2008, s. 63–83.
58. *Słowo uzdrawiające myślenie*, „*Verbum Vitae*” 13 (2008), s. 199–215.
59. *Aby tłumaczenie Biblii było tekstem perswazyjnym*, [w:] *Polszczyzna biblijna – między tradycją a współczesnością*, t. 1, red. S. Koziara, W. Przyczyna, Tarnów 2009, s. 57–83.
60. *Prawdziwi i fałszywi prorocy. Trud rozeznawania*, [w:] *Duch Święty w naszej codzienności*, red. K. Guzowski, G. Barth, Lublin 2010, s. 77–91.
61. *Kapłańsko-ofiarniczy charakter egzystencji wierzącego w ewangelię. Analiza Rz 12, 1–2 w kontekście wcześniejszych partii argumentacji Listu do Rzymian*, „*Verbum Vitae*” 17 (2010), s. 151–189.
62. *Jak przekazywać dziś przesłanie moralne Biblii?*, [w:] *Biblia – autoritet – moralność. Wokół dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej Biblia a moralność*, red. R. Pindel, S. Jędrzejewski, Kraków 2010, s. 113–126 (*Hermeneutica et Judaica*, 3).
63. *Wspólnota. Ideal i rzeczywistość. Pawłowa propozycja dla Koryntian*, [w:] *Żyjemy w Kościele*, red. K. Lala, Katowice 2010, s. 17–32.

64. *Tłumaczenie czy interpretacja? Terminy zawierające rdzeń herm- w pismach Nowego Testamentu*, „*Analecta Cracoviensia*” 42 (2010), s. 301–317.
65. „Zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem” (1 Kor 15, 4). *Perswazyjny charakter tekstów o zmartwychwstaniu na przykładzie 1 Kor 15*, [w:] *Via pulchritudinis. Wątki biblijne w literaturze i kulturze polskiej. Materiały konferencji naukowej zorganizowanej przez Komitet Nauk Teologicznych Polskiej Akademii Nauk, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Polskie Towarzystwo Teologiczne i Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (Kraków, 16–18 listopada 2010)*, red. A. Gorzkowski, Ł. Kamykowski, K. Panuś, Kraków 2010, s. 233–258, <https://doi.org/10.21906/9788376431611>.
66. *Kapłan – specjalista i pasjonat w sprawach kontaktu z Bogiem*, „*Przegląd Kalwaryjski*” 14 (2010), s. 19–29.
67. *Radość Słowa. W poszukiwaniu wewnętrznych kluczy interpretacyjnych Biblii*, [w:] *Radość Słowa*, red. S. Jędrzejewski, M. Zmuda, Kraków 2011, s. 9–25 (*Hermeneutica et Judaica*, 5).
68. *Jak współcześni poeci polscy interpretują nawrócenie Szawła? Narracja Dziejów Apostolskich i Wirkungsgeschichte*, „*Analecta Cracoviensia*” 43 (2011), s. 237–258.
69. *Człowiek w Ogrodzie Pana*, [w:] *Człowiek w Ogrodzie Pana*, red. J. Klimek, J. Partyka, Ojców 2012, s. 13–28.
70. *Wymowa nowotestamentowych tekstów o stanie cywilnym pasterzy Kościoła*, [w:] *Stosowność celibatu w relacji do kapłaństwa*, red. H. Sławiński, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012, s. 77–101.
71. *Hermeneutyka biblijna: od literatury duchowej przez ducha literatury do życia według Ducha*, [w:] *Hermeneutyka Pisma Świętego w Kościele. Wokół adhortacji Verbum Domini Benedykta XVI O Słowie Bożym w życiu i misji Kościoła*, red. R. Pindel, S. Jędrzejewski, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2012, s. 106–122 (*Hermeneutica et Judaica*, 6).
72. *Do czego przekonuje Jana Paweł II w Skoczowie?*, [w:] *Tożsamość ludzi sumienia. Wizyta Jana Pawła II w Diecezji Bielsko-Żywieckiej*

w 1995 z perspektywy 20 lat, red. J. Czyż-Cieciak, Bielsko-Biała 2015, s. 21–51.

73. *Benedykta XVI lektura Biblii*, [w:] *Idźcie i głosście ze św. Franciszkiem*, red. A. Duk, Kraków 2018, s. 47–61.
74. *Biblijne wzorce dla współczesnej aktualizacji na przykładzie Dz 4, 1–31*, „Polonia Sacra” 24 (2020) nr 2 (60), s. 149–165.

Publikacje popularnonaukowe (wybrane)

1. *Abraham, ojciec wiary*, „Zeszyty Odnowy” 12 (1996), s. 28–36.
2. *Między wezwaniem Boga a odpowiedzią człowieka*, „Zeszyty Odnowy” 14 (1996), s. 12–22.
3. *Bóg przemawia do człowieka przez Biblię*, „Zeszyty Odnowy” 19 (1997), s. 5–11.
4. *Słowo prowadzące do spotkania*, „Materiały Homiletyczne” 184 (2000), s. 38–49.
5. *Słowo odsłaniające prawdę*, „Materiały Homiletyczne” 185 (2000), s. 41–51.
6. *Rodowód Jubileuszu*, „Pastores” 8 (2000) nr 3, s. 29–36.
7. *Charyzmaty uzdrowień. Od Biblii do Dokumentu Kongregacji Nauki Wiary*, [w:] *Instrukcja na temat modlitwy w celu osiągnięcia uzdrowienia od Boga. Z komentarzem teologicznym*, Kraków 2001, s. 45–61.
8. *Ubogi Jezus*, „Pastores” 15 (2002), s. 32–38.
9. *Zachęta do czytania Biblii*, „Zeszyty Odnowy w Duchu Świętym” 54 (2002), s. 6–18.
10. *Czytanie i słuchanie słowa Bożego*, „Zeszyty Formacji Duchowej” 21 (2003), s. 12–25.
11. *Życie wspólnoty Kościoła pierwszych chrześcijan świadectwem dla świata*, „Zeszyty Odnowy w Duchu Świętym” 73 (2004), s. 6–20.
12. *Aby otworzyć się na łaskę Roku Eucharystii. Konferencja do kapłanów Archidiecezji Krakowskiej (Łagiewniki, dnia 19 lutego 2005)*, „Biuletyn duszpasterski” 2005 nr 4 (131), s. 16–26.
13. *Pismo Święte w formacji członków Akcji Katolickiej*, [w:] *Akcja Katolicka szkołą wiary i apostołstwa. Materiały Pierwszego Kongresu Akcji Katolickiej w Bielsku-Białej oraz wybrane wypowiedzi Kościoła*

- na jej temat, red. T. Borutka, P. Moll, Bielsko-Biała–Kraków 2006, s. 171–184.
14. *Aktualność problematyki objawień prywatnych w Kościele katolickim*, „Ateneum Kapłańskie” 158 (2012) z. 1 (617), s. 26–39.
  15. *Prawda w życiu św. Pawła Apostoła i św. Teresy Benedykty od Krzyża – św. Edyty Stein*, [w:] „Człowiek [...] staje się bardziej sobą przez coraz pełniejsze poznanie Prawdy”. *Materiały formacyjno-edukacyjne Rady Szkół Katolickich z 2014 roku*, Warszawa 2015, s. 75–88.
  16. *Boże Panowanie w Biblii*, [w:] *Królowanie Jezusa w Polsce. Zaangażowanie ruchów intronizacyjnych i głos Magisterium Kościoła*, red. J. Kobiańca, A. Flaga, Kraków–Ustroń 2016, s. 15–29.
  17. *Kompetencje i wiara w życiu Nauczyciela Narodów*, [w:] *O wychowaniu i rodzinie. Materiały formacyjno-edukacyjne Rady Szkół Katolickich z 2016 roku*, Warszawa 2016, s. 145–162.
  18. *Jak można uznać Chrystusa za Króla?*, [w:] *Jako chrześcijanie jesteście wezwani do świadczenia o wierze i nadziei... Materiały formacyjno-edukacyjne Rady Szkół Katolickich z 2016 r.*, Warszawa 2017, s. 157–175.
  19. *Paweł Apostoł – ewangelizator, ale czy katecheta?*, [w:] *Racją istnienia szkoły katolickiej jest Bóg. Materiały formacyjno-edukacyjne szkół katolickich z roku 2018*, Warszawa 2019, s. 133–153.

Redakcje i opracowania

1. *Atlas miejsc biblijnych*, ed. Team Media Limited, tłum. P. Jankowski, A. Makowiecka-Siudut, Wydawnictwo DEBIT, Bielsko-Biała 1999 [redakcja naukowa].
2. *Nauczanie Ojca Świętego Jana Pawła II. Komputerowy Zbiór Dokumentów Papieskich*, Wydawnictwo M, Kraków 1999 (opracowanie haseł z zakresu bibliistyki do programu komputerowego).
3. *Św. Teresa Benedykta od Krzyża. Edyta Stein, Czym jest człowiek? Antropologia teologiczna*, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2012 [redakcja naukowa].